

17. 1. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změny v podpoře v nezaměstnanosti - zvýšení maximálních částek a zrušení sankcí za odmítnutí veřejné služby

Procentní sazba podpory v nezaměstnanosti (počítané z posledního průměrného čistého výdělku uchazeče o zaměstnání) zůstává pro rok 2013 stejná jako v r. 2012, ale od 1. ledna 2013 se zvyšuje maximální výše částky, kterou může uchazeč o zaměstnání jako podporu dostat. Výše podpory totiž není neomezená, nýbrž je limitována.

Podpůrčí doba čili Jak dlouho na podpoře

Podpora v nezaměstnanosti se uchazeči o zaměstnání, který splní podmínky pro nárok na ni, vyplácí po podpůrčí dobu:

- 5 měsíců u uchazečů o zaměstnání do 50 let věku,
- 8 měsíců u uchazečů o zaměstnání nad 50 a do 55 let věku a
- 11 měsíců u uchazečů o zaměstnání nad 55 let věku.

Rozhodující pro délku podpůrčí doby je věk uchazeče o zaměstnání dosažený ke dni podání žádosti o podporu v nezaměstnanosti.

Pokud zaměstnanci vzniklo v posledním zaměstnání právo na odstupné nebo obdobné plnění, podpora v nezaměstnanosti se uchazeči o zaměstnání poskytne až po uplynutí doby, která se určí podle počtu násobků průměrného výdělku nebo měsíčního služebního příjmu, ze kterých byla odvozena minimální výše odstupného, odbytného nebo odchodného.

Procentní sazby

Sazba podpory v nezaměstnanosti činí první 2 měsíce podpůrčí doby 65 %, další 2 měsíce 50 % a po zbývajících podpůrčí dobu (tj. 1, 4 nebo 7 měsíců v závislosti na věku uchazeče o zaměstnání) 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku uchazeče o zaměstnání, kterého dosáhl v posledním zaměstnání, nebo jeho vyměřovacího základu (pokud podnikal jako osoba samostatně výdělečně činná), a to přepočteného na 1 kalendářní měsíc.

Uchazeč o zaměstnání, který před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu ukončil poslední zaměstnání sám nebo dohodou se zaměstnavatelem, však má nárok na podporu v nezaměstnanosti jen ve výši 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.[1] Ukončil-li však uchazeč o zaměstnání sám nebo dohodou ve stejný den více zaměstnání, z nichž alespoň jedno bylo ukončeno z vážných důvodů, náleží mu podpora v nezaměstnanosti po dobu prvních dvou měsíců podpůrčí doby ve výši 65 %, další dva měsíce podpůrčí doby 50 % a po zbývajících podpůrčí dobu 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku.

Procentní sazba podpory při rekvalifikaci činí 60 % průměrného čistého měsíčního výdělku nebo vyměřovacího základu. Podpora při rekvalifikaci se vyplácí po celou dobu rekvalifikace.

Ukončil-li uchazeč o zaměstnání v rozhodném období ve stejný den více zaměstnání nebo zaměstnání a samostatnou výdělečnou činnost, které jsou dobou důchodového pojištění, výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci se stanoví z částky, která se rovná součtu průměrných měsíčních čistých výdělků nebo součtu průměrného čistého měsíčního výdělku (výdělků) a vyměřovacího základu.

Maximální částky

Na základě pravidelné každoroční valorizace od 1. ledna 2013 dochází ke zvýšení částky maximální podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci.

Maximální výše podpory v nezaměstnanosti činí 0,58násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o podporu v nezaměstnanosti.

Maximální výše podpory

(v Kč za měsíc, podle kalendářního roku, v němž bylo požádáno o podporu)

v nezaměstnanosti při rekvalifikaci

2013 2012

14 157 13 762

15 866 15 422

Průměrná mzda v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí roku 2012 činila **24.408 Kč**. (Její výše byla vyhlášena Sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí č. [446/2012](#) Sb.)

Maximální výše podpory v nezaměstnanosti tak může dosáhnout až 14.157 Kč měsíčně, jestliže žádost o podporu byla podána po 31. prosinci 2012, tedy v r. 2013. (Jestliže byla žádost o podporu v nezaměstnanosti uplatněna ještě do 31. prosince 2012, pak její maximální možná výše činí 13.762 Kč měsíčně.)

Maximální výše podpory při rekvalifikaci činí 0,65násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém uchazeč o zaměstnání nastoupil na rekvalifikaci. Nejvyšší podpora při rekvalifikaci nastoupené v r. 2013 tak může dosáhnout až 15.866 Kč za měsíc. (Pokud uchazeč o zaměstnání nastoupil rekvalifikaci v r. 2012, činí maximální podpora při rekvalifikaci 15.422 Kč.)

V praxi se stávají případy, kdy zaměstnanec nemůže doložit svůj příjem a osvědčit výši průměrného výdělku - může se to stát při likvidaci nebo bankrotu zaměstnavatele; v případě že (ačkoliv je to jeho povinností) zaměstnavatel nevyhotoví zaměstnanci potvrzení o výši výdělku (např. z důvodu probíhajícího pracovně-právního sporu mezi nimi) a zaměstnanec nemá jiné dokumenty způsobilé dokázat úřadu práce výši dosahovaného výdělku (např. proto, že je ztratil, přišel o ně při požáru nebo povodni atp.). I v těchto situacích je však třeba uchazeče o zaměstnání hmotně zabezpečit a stanovit mu výši podpory, i v těchto případech se vychází se statisticky zjištěné průměrné mzdy v národním hospodářství, z níž se příslušným procentem odvozuje výše podpory.

Uchazeči o zaměstnání, který bez svého zavinění nemůže osvědčit výši průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu, anebo u něj nelze průměrný měsíční čistý výdělek nebo vyměřovací základ stanovit, jakož i uchazeči, který splnil podmínku pro přiznání podpory - podmínku doby předchozího zaměstnání započtením náhradní doby (a tato doba se posuzuje jako zaměstnání) se podpora v nezaměstnanosti stanoví za první 2 měsíce ve výši 0,15násobku, další 2 měsíce ve výši 0,12násobku a po zbývající podpůrčí dobu 0,11násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o tuto podporu. Podpora v nezaměstnanosti tedy činí v příslušných úsecích podpůrčí doby

3662 Kč, 2929 Kč, 2685 Kč (dosud šlo resp. jde o částky 3559 Kč, 2848 Kč, 2610 Kč).

Podpora při rekvalifikaci v uvedených případech činí po celou dobu rekvalifikace 0,14 násobek příslušné částky, tedy 3418 Kč (dosud šlo resp. jde o částku 3322 Kč).

Nález Ústavního soudu rušící sankce za odmítnutí veřejné služby

Ústavní soud 27. 11. 2012 rozhodl na návrh levicových zákonodárců o ústavnosti sociálních reforem prosazených pravicovou vládou - většinu opatření ponechal v platnosti, ale m.j. se postavil proti povinné veřejné službě. Dnem vyhlášení nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 1/12 ve Sbírce zákonů (pod č. [437/2012](#) Sb.) - 10. 12. 2012 - se ruší tzv. „Drábkovy nucené práce“ - veřejná služba pro uchazeče o zaměstnání (ust. § 30 odst. 2 písm. b) zákona o zaměstnanosti č. [435/2004](#) Sb., ve znění zákona č. [367/2011](#) Sb.). Podle tohoto ustanovení platilo, že krajská pobočka úřadu práce svým rozhodnutím vyřadí z evidence uchazečů o zaměstnání toho uchazeče, který bez vážného důvodu odmítne nabídku vykonávat veřejnou službu v rozsahu nejvýše 20 hodin týdně v případě, že je v této evidenci veden nepřetržitě déle než 2 měsíce. Veřejnou službu přitom měl uchazeč o zaměstnání vykonat bez nároku na odměnu za vykonávanou práci.

Čemu se museli uchazeči o zaměstnání podrobit

Náplní veřejné služby je pomoc obcím nebo dalším subjektům zejména v oblastech zlepšování životního prostředí, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoci v oblasti kulturního a sportovního rozvoje a sociální péče.

Ústavní soud dospěl k závěru, že veřejná služba porušuje ústavní právo na přiměřené hmotné zajištění občanů, kteří bez své viny nemohou získávat prostředky pro své životní potřeby prací - neboť rozsah veřejné služby po dobu až 20 hodin týdně již po uplynutí dvou měsíců, kdy je uchazeč v evidenci, nepředstavuje vhodný a přiměřený prostředek k dosažení tvrzených cílů takové právní úpravy jako jsou prevence sociálního vyloučení a udržení pracovních návyků. Ústavní soud namítl, že v případě osob, jež vykonávaly zaměstnání několik let nebo dokonce desetiletí, nemá předpoklad udržení pracovních návyků žádné opodstatnění.

Veřejná služba ani neudrzuje pracovní návyky, ani nebrání sociálnímu vyloučení, naopak může ponižovat

Pokud jde o otázku sociálního vyloučení, pak skutečnost, že uchazeč o zaměstnání vykonává veřejnou službu, nemění nic na tom, že nadále zůstává nezaměstnaným a po příjmové stránce dostává příslušnou sociální podporu ze strany státu. Jen stěží lze proto nalézt oporu pro závěr o zlepšení jeho sociálního postavení, jak tvrdila vláda. Ústavní soud se naopak domnívá, že s ohledem na specifika veřejné služby je její účinek přesně opačný. Stát přiznává práci jejích vykonavatelů nižší hodnotu, než je tomu v jiných obdobných případech, což se samo o sobě promítá i do způsobu, jakým výkon veřejné služby vnímá širší veřejnost. V tomto směru však nelze opominout ani podobnost mezi výkonem veřejné služby a výkonem trestu obecně prospěšných prací, v jejímž důsledku se v očích veřejnosti stírají rozdíly mezi oběma instituty. O tom svědčí zejména to, že druh a rozsah vykonávaných prací jsou obdobné, že zpravidla jsou totožní i „dohlížitelé“ na jejich řádný výkon a že v obou případech dochází k tomuto výkonu bez nároku na odměnu. Uvedený důsledek je k tomu často umocněn viditelným označováním dotčených pracovníků vestami s nápisem „veřejná služba“. Ve svém souhrnu tak s nimi stát zachází stejným způsobem jako s osobami odsouzenými pro trestný čin, a to pouze z důvodu, že se stali nezaměstnanými a uplatňují si zákonem přiznaná práva, aniž by přitom porušili jakoukoliv právní povinnost. Povinnost přijmout nabídku veřejné služby proto neslouží zamezení sociálního vyloučení, ale jeho prohloubení, a svým vykonavatelům, jejichž práce má navenek (pro ostatní lidi) shodné prvky jako výkon trestu, může způsobit ponížení dotýkající se

jejich vlastní důstojnosti.

Veřejná služba nebrání zneužívání sociálních dávek

Veřejnou službu nakonec nelze považovat ani za přiměřený prostředek bránící zneužívání sociální pomoci ze strany státu, čehož lze dosáhnout i šetrnějším způsobem. Nabídka veřejné služby může mít (a v řadě případů nepochybně má) tento účinek pro ty uchazeče, kteří podporu ze strany státu využívali, ačkoliv by si mohli sami zaopatřit prostředky na živobytí svou prací. Tito uchazeči nemají důvod přijímat veřejnou službu za stanovených podmínek, protože ji budou pochopitelně považovat za nepřiměřenou ve vztahu k poskytovaným plněním ze strany státu, případně pro ně bude představovat překážku pro práci načerno. Zneužívání předmětné pomoci však nelze automaticky předpokládat u všech uchazečů a zejména u některých skupin uchazečů takováto situace rozhodně nebude pravidlem. Jako příklad, pro jehož doložení postačí každému věnovat pozornost lidem ve svém okolí, lze nepochybně uvést osoby, které ztratily zaměstnání pár let před dosažením důchodového věku a přes veškeré úsilí si nemohou najít nové zaměstnání. Tyto osoby uplynutím dvou měsíců zpravidla neztratí své pracovní návyky, přesto i na ně dopadne tento prostředek, požádají-li o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Aniž by se jakkoliv provinily proti stanoveným pravidlům, budou nuceny přijmout a vykonávat veřejnou službu za výše uvedených podmínek, a to často i po dobu několika měsíců. Předmětného účelu by přitom bylo nepochybně možné dosáhnout adresnějšími opatřeními, jež by postihovala toliko ty uchazeče, kteří skutečně nerespektovali podmínky pro setrvání v příslušné evidenci, např. posílením kontrolních mechanismů.

Úřad práce mohl rozhodovat svévolně

Nadto, rozsáhlé uvážení, jež bylo svěřeno krajským pobočkám úřadu práce, při výběru uchazečů, jimž bude veřejná služba nabídnuta, činilo celý proces fakticky nahodilým a zakládajícím mezi jednotlivými uchazeči neodůvodněnou nerovnost. Krajská pobočka úřadu práce neměla povinnost, nýbrž možnost nabídnout výkon veřejné služby a kterémukoliv z uchazečů mohla nabídnout (nebo nenabídnout) výkon jakéhokoli druhu veřejné služby, která je k dispozici.

Povinnost uchazečů o zaměstnání přijmout nabídku tzv. veřejné služby a vykonávat ji, ačkoliv není resp. nebyla stanovena výslovně, je resp. byla v rozporu se zákazem nucené práce, neboť veřejná služba je (byla) v případě uchazečů o zaměstnání vykonávána nedobrovolně pod pohrůžkou trestu spočívajícího ve vyřazení z evidence a ztrátě hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti.

Finanční sankce za odmítnutí služby

Odmítnutí nabídky veřejné služby (bez vážného důvodu) znamená pro uchazeče vždy i zřeknutí se souvisejících práv, např. nároku na podporu v nezaměstnanosti, což se může významně promítnout do jeho finanční situace. (V závislosti na době, po kterou je vyplácena, činí podpora postupně 65 %, 50 % a 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku z předchozího zaměstnání, nejvýše však v případě, že žádost o podporu byla podána v r. 2012, 13.762 Kč měsíčně.) V případě vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání si musí nezaměstnaný sám hradit pojistné na veřejné zdravotní pojištění, a to 1.080 Kč měsíčně, protože stát za něj přestane platit. Nejen ztráta nároku na podporu, ale již jen hradit posledně uvedenou částku zdravotního pojištění může podle názoru Ústavního soudu v závislosti na konkrétní situaci jednotlivce představovat natolik intenzivní zátěž, že z jeho pohledu nebude existovat jiná alternativa, než nabídku veřejné služby nedobrovolně přijmout.

Práce bez nároku na odměnu

Veřejná služba je nakonec v rozporu i s právem zaměstnance na spravedlivou odměnu za práci, neboť práce musely být vykonávány zdarma. Za odměnu za práci Ústavní soud neuznal plnění

poskytovaná uchazečům o zaměstnání (podpora v nezaměstnanosti, hrazení zdravotního pojištění apod.), jejichž rozsah je stejný bez ohledu na to, zda se uchazeč o zaměstnání povinnosti konat veřejnou službu podrobil, anebo zda k jejímu výkonu ani povolán nebyl.

Adolf Maulwurf

[1] Vůbec pak nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti uchazeč, se kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem skončen pracovněprávní vztah z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem jeho okamžitým zrušením podle ust. § 55 odst. 1 písm. b) zákoníku práce nebo výpovědí podle ust. § 52 písm. g) zákoníku práce, nebo se kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem skončen pracovněprávní vztah z důvodu porušení jiné povinnosti zaměstnance podle ust. § 301a zákoníku práce zvláště hrubým způsobem, tedy ve smyslu ust. § 52 písm. h) zákoníku práce pro nedodržení stanoveného režimu dočasné práce neschopného pojištěnce, pokud jde o povinnost zdržovat se v době dočasné pracovní neschopnosti v místě pobytu a dodržovat dobu a rozsah povolených vycházek, v době prvních 14 kalendářních dnů a v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 v době prvních 21 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)